

ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO
FILOZOFSKA FAKULTETA
UNIVERZA V LJUBLJANI

PRVOSTOPENJSKI UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI PROGRAM
SOCIOLOGIJA KULTURE – ENOPREDMETNI

PREDSTAVITVENI ZBORNIK

1. Splošni podatki o študijskem programu

Prvostopenjski enopredmetni študijski program Sociologija kulture traja 3 leta (6 semestrov) in obsega skupaj 180 KT. Enopredmetni študijski program prve stopnje Sociologija kulture izhaja iz razvoja dosedanjega študijskega programa. Izpostavlja tiste vsebinske in razvojne značilnosti, zaradi katerih je v razmerah evropske primerljivosti in prehoda na »bolonjski proces« mogoče in potrebno program sociologije kulture v širšem smislu osamosvojiti. Enopredmetni program Sociologija kulture upošteva smernice razvoja sodobne družbe, kjer prihaja do novih povezav in zlivanja med družbenimi sferami, zaradi katerih kulture ni mogoče več razumeti brez razumevanja teh procesov: hkrati torej sociologija sodobnih družb zahteva pritegnitev analitičnih postopkov, razvitih za analizo kulturnih praks v ožjem pomenu, na družbene procese, ki tradicionalno niso bili obravnavani kot »kulturni«, sociologija kulturnih praks pa na vsakem koraku zahteva analizo družbenih razmerij, ki te prakse določajo. Evropsko primerljivi programi tudi odražajo prepoznanje nuje po povezovanju in umeščanju študija kulture v širše družboslovne in humanistične okvire. Program Sociologija kulture takšno povezovanje naslanja na tradicije sociološkega raziskovanja na dosedanjih programih na Oddelku za sociologijo in ga razširja v interdisciplinarno humanistično polje, ki ga z zunanjo izbirnostjo omogoča študij na Filozofski fakulteti.

Posebnosti programa: prvostopenjski program Sociologija kulture je poseben v slovenskem prostoru po svojem poglobljenem teoretskem pristopu, ki vključuje poznavanje klasične in temeljne sociološke misli ter razvija analitske osnove, oprte na najnovejše epistemološke in teoretske premike v polju družboslovja in humanistke. Študij je zasnovan tako, da na začetku gradi na širokih temeljnih socioloških in širše družboslovno-humanističnih znanjih, ki jih v višjih letnikih razvija v specialna in posebna sociološka polja. Specifike teh teoretsko vsebinskih usmeritev podajajo osnove za preučevanje procesov oblikovanja kolektivnih identitet, nacionalne pripadnosti in kulturne razpetosti družbe med tradicijo in izzivi sodobnega časa. Študentu in študentki omogočajo prepoznavanje in razumevanje kulturnih in identitetnih politik nacionalne skupnosti ter soočenja lokalnih posebnosti v organiziranju kolektivnega kulturnega življenja s širšimi konteksti integracijskih in globalizacijskih procesov: ti vodijo do zblíževanja kultur in novega vrednotenja medkulturnih stikov. S svojo programsko usmeritvijo študij Sociologije kulture opravlja tudi pomembno poslanstvo v izobraževanju kadrov, ki suvereno in samostojno prispevajo k razvoju medkulturnega dialoga države in njenih vizij globalnega civilizacijskega sodelovanja.

2. Temeljni cilji programa in kompetence

Splošne kompetence:

- Komunikacijska odprtost ter občutek za medkulturno sporazumevanje;
- sposobnost vključevanja v timsko delo in vodenje iniciative;

- suvereno sodelovanje pri pripravi ter organiziranju projektnih del;
- obvladovanje informacijskih tehnologij;
- samostojnost, samoiniciativnost, idejna dinamičnost;
- sposobnost strokovnega in publicističnega izražanja.

Predmetno specifične kompetence

- Poznavanje osnov družboslovnih teorij in teorij kulture;
- poznavanje zgodovine in razvoja sociološke in kulturološke misli;
- poznavanje kvantitativne in kvalitativne metodologije sociološkega in kulturološkega raziskovanja;
- koherentna uporaba sociološkega znanja ter temeljnih socioloških konceptov v praksi;
- samostojno razumevanje in umeščanje novih družbenih in kulturnih pojavov v obstoječe teoretske in problemske okvire sociološke vede;
- poznavanje družbene in kulturne zgodovine Evrope;
- razumevanje procesov globalizacije ter razmerij med globalnim in lokalnim;
- analiza vizualnih in drugih kulturnih reprezentacij; umeščanje, interpretiranje in povezovanje kulturnih artefaktov s širšimi družbenimi in kulturnimi procesi;
- reflektiranje nacionalne identitete in tvorbe nacionalnih pripadnosti v primerjalnem in zgodovinskem kontekstu;
- občutek za kulturne raznolikosti človeške družbe in sposobnost prilagajanja konceptualnih aparatov na konkretna družbena in kulturna okolja.

3. Predmetnik s kreditnim vrednotenjem po ECTS

1. letnik

1. semester										
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo štud.	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem	Vaje	Klin. vaje	Druge obl. š.			
1	Uvod v sociologijo I	Antić Gaber	30		30			80	140	5
2	Uvod v sociologijo kulture I	Vidmar Horvat	30		30			80	140	5
3	Osnove sociološkega raziskovanja I	Kogovšek	30		30			80	140	5
4	Publicistika	Krašovec		15	30			67	112	4
5	Osnove humanistične misli	Škamperle	30	15				67	112	4
7	Zunanji izbirni predmet		30		30			80	140	5
SKUPAJ			150	30	150			454	784	28

2. semester										
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo štud.	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje	Klin. vaje	Druge obl. š.			
1	Uvod v sociologijo II	Kovačič	30		30			80	140	5
2	Uvod v sociologijo kulture II	Vidmar Horvat	30		30			80	140	5
3	Osnove sociološkega raziskovanja II	Kogovšek	30	30				80	140	5
4	Sociološko branje in pisanje ter informacijski praktikum	Kuhar			45			67	112	4
5	Upravljanje v kulturi	Vidmar Horvat			45			67	112	4
6	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4
7	Zunanji izbirni predmet		30		30			80	140	5
	SKUPAJ		150	45	180			521	896	32

2. letnik

3. semester										
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo štud.	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje	Klin. vaje	Druge obl. š.			
1	Sociologija religije	Zalta	30	30				80	140	5
2	Klasična sociološka misel	Kovačič	30	30				80	140	5
3	Družbene spremembe in razvoj	Vidmar	30	30				80	140	5
4	Sociologija vizualnih umetnosti	Škamperle	30	15				67	112	4
5	Kulturna analiza in reprezentacije	Vidmar Horvat	30	30				80	140	5
6	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4
	SKUPAJ		180	150	0			504	784	28

4. semester										
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo štud.	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem	Vaje	Klin. vaje	Druge obl. š.			
1	Sodobne družboslovne teorije	Kovačič	30	30				80	140	5
2	Teorije ideologije	Krašovec	30	30				80	140	5
3	Popularne kulture	Kuhar	30	15				67	112	4
4	Uvod v filmske študije	Petek	30	15				67	112	4
5	Sociologija vednosti in znanosti	Škamperle	30	30				80	140	5
6	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4
7	Sociologija vsakdanjega življenja	Antić Gaber in Kuhar	30	30				80	140	5
	SKUPAJ		210	165	0			521	896	32

3. letnik

5. semester										
Za p. št.	Predmet	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo štud.	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem	Vaje	Klin. vaje	Druge obl. š.			
1	Teorija družbene moči	Krašovec	30	15				67	112	4
2	Sociologija medijev in komuniciranja	Vidmar	30	15				67	112	4
3	Sociologija spola	Antić Gaber	30	15				67	112	4
4	Globalna kultura	Vidmar Horvat	30	15				67	112	4
5	Sociologija naroda in nacionalizma	Mandelc	30	15				67	112	4
6	Sociologija gledališča	Toporišič	30	15				67	112	4
7	Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij	Mandelc	30	15				67	112	4
	SKUPAJ		210	105	0			469	784	28

6. semester										
Zap. št.	Predmet	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo štud.	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem	Vaje	Klin. vaje	Druge obl. š.			
1	Izbirni predmet program		30	15				67	112	4
2	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4

3	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4
5	Zunanji izbirni predmet		30	30				80	140	5
6	Zunanji izbirni predmet		30	30				80	140	5
7	Diplomsko delo							280	280	10
	SKUPAJ		150	105				641	896	32

Izbirni predmeti										
Za p. št.	Predmet	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo štud.	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem	Vaje	Klin. vaje	Druge obl. š.			
1	Uvod v globalizacijske študije*	Mandelc	30	15				67	112	4
2	Religije in moderna družba*	Zalta	30	15				67	112	4
3	Kultura renesanse	Škamperle	30	15				67	112	4
4	Sociologija simbolnega	Škamperle	30	15				67	112	4
5	Spektakel: analize primerov	Vidmar Horvat	30	15				67	112	4
6	Popularna godba	Vidmar	30	15				67	112	4
7	Uvod v gejevske in lezbične študije*	Kuhar	30	15				67	112	4
8	Sociologija materialne kulture*	Vidmar	30	15				67	112	4
9	Življenjski stili in družinske prakse	Antić Gaber in Kuhar	30	15				67	112	4
10	Sociologija mladinskih kultur	Mencin Čeplak	30	15				67	112	4
11	Sociologija knjige in branja*	Vogrinčič Čepič	30	15				67	112	4
12	Uvod historično sociologijo*	Rutar	30	15				67	112	4
13	Socialna psihologija*	Mencin Čeplak/Rus/Miheljak	30	15				67	112	4

Izvajajo se samo predmeti, označeni *

Kratek opis predmetov

1. letnik

Uvod v sociologijo I

Študentke in študenti se bodo pri tem predmetu seznanili s temeljnimi sociološkimi pristopi pri obravnavanju posameznih družbenih pojavov in procesov (funkcionalistični, marksistični, neomarksistični, interakcionistični, formalistični, fenomenološki, feministični). Obenem pa bodo s teoretskimi pristopi in analitskimi orodji zgoraj omenjenih teorij tematizirane tudi osrednje oz. klasične sociološke teme, s katerimi se srečuje tako posameznik kot tudi družba kot celota: (ne)enakost spolov, delo (plačano in neplačano) in zaposlitev, družbena stratifikacija, revščina in socialna politika, mobilnost in migracije, nadzorovanje, kaznovanje in totalne institucije.

Uvod v sociologijo kulture I

Predmet je sestavljen iz tematskih sklopov, ki študenta in študentko postopoma in v zgodovinskem prerezu uvajajo v temeljno problematiko ter konceptualne možnosti za analizo kulture. Uvodne teme obravnavajo pojmovanja kulture, ki vključujejo strukturne vidike ter analizo vsakdanjega življenja; osvetlijo razmerje družba-kultura, kultura- umetnost, visoka-nizka kultura, jezik-kultura, kultura-identiteta.

Osnove sociološkega raziskovanja I

Študenti in študentke se bodo seznanili s temeljnimi raziskovalnimi paradigmami (pozitivizem, interpretativna paradigma, kritična paradigma, postmodernizem, feminizem) ter s ključnimi kvantitativnimi načini zbiranja podatkov (anketa, uradna statistika, nereaktivno raziskovanje) ter osnovami statistične analize podatkov. Naučili se bodo razlikovati med različnimi raziskovalnimi pristopi, njihovimi cilji, prednostmi in slabostmi ter uporabiti najprimernejši pristop za konkretni raziskovalni problem. Pridobili bodo razumevanje razmerja med teorijo in empiričnim raziskovanjem. Spoznali bodo osnovne elemente in načela kvantitativnih raziskovalnih načrtov, vzorčenja in korake pri načrtovanju in izvedbi kvantitativne raziskave. Spoznali bodo osnovna načela in dileme etike družboslovnega raziskovanja.

Osnove humanistične misli

Predmet obravnava začetke etične in literarne refleksije o človeku kot avtonomnem in svobodnem bitju, ki ga spremljata načelo svobodne izbire in princip dolžnosti in odgovornosti. Predstavljeni so ključni primeri iz grške antike, nato pa razvoj humanističnih disciplin v začetku novega veka.

Publicistika

Predmet, v katerem študentke in študentje dobijo uvid prepoznavanje različnih diskurzov publicistike: esej, intervju, glosa, komentar, kritika, reportaža, potopis, polemika idr. Seznanani se s postopki argumentacije teksta, z retoričnimi figurami, s predpostavko in podmeno, z različnimi postopki semantične analize teksta, s konceptualno dilemo tujke vs. purizem in s kritiko ideologij množičnih medijev.

Uvod v sociologijo II

Predmet Uvod v sociologijo II postavlja temelje za razumevanje družbe in najpomembnejših družbenih struktur ter za poznavanje klasičnih konceptov in sodobnih trendov na področjih družbenih neenakosti in družbene stratifikacije, režimov blaginje, dela (plačanega in neplačanega) in zaposlovanja, družbenega nadzorovanja ter institucionalnih in ideoloških okvirov, ki regulirajo in usmerjajo te pojave.

Uvod v sociologijo kulture II

Predmet uvaja tradicije kritične teorije; študenti in študentke se srečajo s pojmom kulturne industrije ter razmerja med produkcijo in recepcijo kulturnega blaga; vzpostavljeno je razumevanje tehnične reprodukcije umetnosti in učinkov na vznik množične kulture in potrošništva. Analizirani so novi modeli percepcije umetnosti ter delitve na visoko in nizko umetnost; obravnavani so zgodovinsko spremenjeni status umetnine, množični mediji in pohod družbe spektakla ob koncu 20. stoletja.

Osnove sociološkega raziskovanja II

Študenti in študentke se bodo seznanili s ključnimi kvalitativnimi načini zbiranja podatkov in metodami za njihovo analizo (terensko delo, opazovanje z udeležbo, kvalitativni intervju, fokusne skupine, induktivno izpeljana teorija, analiza diskurza). Spoznali bodo cilje, logiko, prednosti in slabosti različnih kvalitativnih raziskovalnih pristopov ter se naučili uporabiti najprimernejšega za konkretni raziskovalni problem. Usposobili se bodo za načrtovanje in izvedbo kvalitativnih raziskav. Seznanili se bodo s specifičnimi zahtevami kvalitativne raziskave (etične dileme, potencialno visoka stopnja emocionalne stresnosti, raziskovalec kot merski instrument, stopnja vpletenosti raziskovalca v preučevano skupnost, odnosi na terenu).

Sociološko branje in pisanje ter informacijski praktikum

Študenti in študentke se bodo seznanili z različnimi vrstami virov v sociološkem raziskovanju ter usposobili za njihovo iskanje, uporabo in citiranje. Osvojili bodo osnovno znanje branja in pisanja socioloških tekstov.

Upravljanja v kulturi

Predmet definira postopke, ki so specifični za upravljanje na področju kulture, in posebnosti slovenskega kulturnega prostora (delovanje nevladnih organizacij in javnega sektorja). Osredotoča se predvsem na prvo fazo upravljanja, se pravi na strateško načrtovanje kulturnega projekta (denimo hipotetični model kulturnega projekta-gledališki festival) v fazi pred realizacijo.

2. letnik

Sociologija religije

Temeljne teme in koncepti sodobne sociologije religije: sekularizacija in revitalizacija; ljudska religioznost, nova religiozna gibanja in »nova duhovnost«; civilna religija, nacionalne in politične ideologije in/kot religije; država, organizirane religije in civilna družba; religija in post moderna: privatizacija in deprivatizacija (javne) religije. Empirične sociološke raziskave religioznosti v Sloveniji in Evropi: metode raziskovanja in kritično vrednotenje rezultatov.

Klasična sociološka misel

Predmet predstavlja nastanek sociologije v okviru drugih družboslovnih in humanističnih ved in njen heterogeni teoretski razvoj. Predmet predstavi glavne klasične teoretizacije sociologije, njenega predmeta in epistemoloških pristopov skozi analizo izbranih delov opusov socioloških klasikov, kot so Marx, Durkheim, Weber, Simmel, Parsons, Blumer, Berger in Luckmann, Foucault, Bourdieu in drugi.

Teorije ideologije

Običajna razumevanja ideologije to vidijo kot, prvič, nekaj povezanega s prepričanjem, vsebino misli in mentalitetami, in, drugič, kot nekaj, kar je omejeno na in producirano s strani določenih institucij (politika, mediji, šola, cerkev). Na predavanjih se bomo poskušali izogniti tej predstavi in ideologijo pojasniti ne kot nekaj, kar nam napolni misli, nakar te misli usmerjajo naša dejanja, temveč kot nekaj, kar lahko uhaja naši zavestni percepciji in ni vezano (le) na določene institucije, temveč na antagonistična družbena razumerja. Na začetku semestra se bomo ukvarjali z Marxovo teorijo ideologije ter s splošnim razmerjem med meščansko državo, kapitalistično ekonomijo in ideologijo. Nadaljevali bomo z orisom nekaterih splošnih značilnosti kapitalistične družbe (proizvodni proces, razred odnosa) in njihove ideološke razsežnosti in na koncu seveda z analizo nekaterih primerih ideološkega diskurza.

Sociologija vizualnih umetnosti

Sociologija vizualnih umetnosti gradi na širokem prerezu spoznavanja z institucionalnimi in estetskimi ustroji različnih umetnostnih praks v zgodovinski in teoretski perspektivi. Vstop v polje raziskovanja likovnih umetnosti poteka prek seznanja del avtorjev kot so Vasari, Goethe, Wölfflin, Panofsky, Gombrich. Predavanja se osredotočajo na vprašanja reprezentacije, telesa, pogleda in tradicij v zahodni tradiciji od renesanse do sodobnosti. S perspektive feministične likovne teorije bodo obravnavane reprezentacije spolne razlike v vizualnih podobah tradicije zahodne likovne umetnosti ter koncept pogleda/gledanja skozi ustroje moči in nadzorovanja v prevladujočih družbenih razmerjih.

Kulturna analiza in reprezentacije

Predmet gradi na poznavanju temeljnih del s področja semiotike, psihoanalize, filmske in televizijske teorije ter feministične teorije v polju slikarstva in množičnih medijev. Prek klasičnih del Rolanda Barthesa, Lacana, Metza, Griselde Pollock in Victorja Burgina, Johna Bergerja in drugih se predavanja osredotočijo na konstrukcije vizualnih polj v slikarstvu, fotografiji, filmu in televiziji.

Sodobne družboslovne teorije

Predmet analizira sodobni kapitalizem in obravnava teorije, ki lahko prispevajo k pojasnitvi sodobnih družbeno-zgodovinskih procesov. Ti so v drugi polovici 20. stoletja pripeljali do temeljite preobrazbe svetovnega sistema. Preobrazbo v produkcijskem načinu, načinu akumulacije, dela, poslovanja in produktivnosti spremljajo preobrazbe v oblikah družbenosti in subjektivnosti. Predmet podaja tudi nekaj osnov iz politične teorije in analizira sodobne preobrazbe države, demokracije in političnega delovanja.

Družbene spremembe in razvoj

Predmet je vpeljan skozi problematizacijo poenostavljenih predstav o družbenem razvoju kot linearnem napredku, teleološkem napredovanju k cilju ali razvoju iz klice. Nato so predstavljeni modeli razvoja kompleksnosti in specifični problemi (razvoj, evolucija, reprodukcija idr.). Na historično-materialistično koncepcijo razvoja družbenih nasprotij je navezana problematika produkcije in reprodukcije družbenih razmerij; problematiziran je prehod iz narave v družbo ter biološki koncepti socialne evolucije; predstavljene so ekološki koncepti družbenega razvoja v socialni antropologiji. Problematizirane so futurološke koncepte napredka in vpeljan koncept mej rasti.

Popularne kulture

Predmet se začne z nizom vsebin, ki fenomen popularne kulture osvetlijo v perspektivi artikuliranja popularnega v evropski kulturni zgodovini. Obravnavani so pojmi Bahktinovega karnevalskega, Foucaultovega popularnega spomina, de Certeaujevih vsakdanjih dinamik podrejanja in rezistence, strategij in taktik upora. Zgodovinskim zgledom je dodana sodobna množična kultura.

Uvod v filmske študije

Skozi preplet zgodovinskih okoliščin, industrijske politike, avtorskih angažmajev in umetnostnih premen sledi razvoju filma skozi dvajseto stoletje. Predavanja zaradi tega nujno vključujejo tudi filozofijo in psihologijo umetnosti, osnove filmske estetike ter sodobne sociološke analize post-industrijske družbe.

Sociologija vednosti in znanosti

Predmet podaja temeljne etape razvoja kozmološke misli od antike do novega veka. Prikaže razloge za oblikovanje in uveljavitev geocentrične razlage sveta, nato pa podrobneje predstavi znotraj teoretske in zunanje družbene razloge za krizo geocentrizma in uveljavitev heliocentrične teorije. Predstavljeni so tudi avtorji in epistemološko zanimive ideje, ki so zanimivi za sociologijo znanosti in za pretres vzajemnega vpliva med znanostjo, družbo, kulturo in novimi idejami.

Sociologija vsakdanjega življenja

V okviru sociologije vsakdanjega življenja obravnavamo tri tematske vsebinske sklope: teoretični uvod v sociologijo vsakdanjega življenja, metodološka vprašanja sociološkega raziskovanja vsakdanjega življenja ter analizi in kritično ovrednotenje konkretnih vidikov vsakdanjega življenja.

3. letnik

Teorija družbene moči

Namen predmeta je raziskati povezave med družbeno objektivnimi razmerji in prisilami, značilnimi za kapitalistične družbe, ter prevladujočimi diskurzi, oblikami subjektivnosti in individualno psihologijo. V ta namen semester začnemo z raziskavo nekaterih zgodovinskih procesov, povezanih z družbenim discipliniranjem in nadzorom ter produkcijo ekonomske produktivnosti. Nadaljujemo z raziskavo sodobnih,

neoliberalnih oblik subjektivnosti (konkurenčnost, podjetnost, aktivnost) ter, po drugi strani, analizo družbene obravnave tistih, ki niso dovolj produktivni in aktivni, tj. družbene segregacije in marginalizacije (rasizem, kriminalna politika, socialna politika, psihiatrična politika).

Sociologija medijev in komuniciranja

Predmet obravnava naslednje vsebine:

- Predstavitev različnih aspektov proučevanja komuniciranja in medijev;
- predstavitev glavnih teoretskih pristopov k medijem in komuniciranju v sodobnem družboslovju;
- analiza tihih podmen teorij o komuniciranju in medijih;
- razvoj konceptualnega aparata za analizo medijsko posredovanih kulturnih form in družbenih razmerij;
- razmerje med jezikom in komuniciranjem; grafizem in pisava;
- intermedialnost in intertekstualnost sodobnih medijev;
- ideološke in kulturne posledice digitalizacije in konvergence IKT.

Sociologija spola

Pri predmetu se bodo študenti in študentke seznanili s sodobnimi teoretskimi diskusijami o spolu in spolni razliki, znotraj sociologije in širše v družboslovju ter z odnosom sociologije do vprašanj spola pred nastankom feministične sociologije. Tematiziranje razlike med biološkim spolom (sex) in družbeno ter kulturno proizvedenim spolom (gender) ter problematiziranje tega razlikovanja: spol in socializacija; spol in izobraževanje; spol in družinske vloge; spreminjanje spolnih vlog; spol in pojmovanje moškosti in ženskosti; spolna delitev dela, zaposlovanje, spolna segregacija in/ali segmentacija dela in zaposlovanja, feminizacija in maskulinizacija poklicev.

Globalna kultura

Predmet posega v sodobno problematiko procesov globalizacije z vidika pretoka kulturnih produktov ter oblikovanja globalnih kulturnih identitet. Izhodišča so teoretske razprave o učinkih globalizacije na lokalne kulture, ter proučevanja interakcije lokalno-globalno v širokem spektru součinkovanj ekonomskih, družbenih in političnih dejavnikov. Teoretske osnove se naslanjajo na sodobno sociološko teorijo globalizacije, post-kolonialno teorijo, cultural studies in post-feministično analizo.

Sociologija naroda in nacionalizma

Predmet obravnava ključne koncepte, definicije in teoretične usmeritve na tem področju. Pri tem posebej izpostavlja modernistična, primordialna in alternativna teoretska razumevanja. Posebna pozornost je posvečena vprašanju katere so prednosti oz. kakšna je prepričljivost posameznih teorij in avtorjev ter tistim naveznim pojmom na tem področju, brez katerih bi bilo obravnavanje naroda in nacionalizma deficitarno: nacionalna država, pravica narodov do samoodločbe, problem etničnih manjšin in njihovega (nad)nacionalnega varstva, nacionalna identiteta, nacionalni stereotipi, nacionalni konflikti.

Sociologija gledališča

Predmet proučevanja so splošni metodološki prijemi k raziskovanju družbenosti gledališča, specifičnosti zgodovinskih oblik in vprašanje kulture nasploh. Predmet bo problematiziral vprašanje umetnosti kot neodvisne gledališke sfere s tem, da bo v premislek o družbenosti gledališča vpeljal raziskave o načinih vzajemnega učinkovanja gledališča in drugih družbenih sfer (ekonomije in prava, denimo). Predmet se bo oprl na sodobne študije iz sociologije gledališča, kulturne zgodovine in sociologije kulture.

Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij

Predmet *Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij* postavlja v ospredje zanimanja razvoj socialno-politične misli (doktrina), ki jo apliciramo na tisto področje človekove dejavnosti, ki mu pravimo politična praksa (gibanje), hkrati opravimo analizo tistih elementov, ki določajo in obenem razlikujejo družbena gibanja od drugih družbenih pojavov. Pomemben aspekt je primerjava med predpolitičnimi, modernimi (tj. klasičnimi socialnopolitičnimi gibanji, ki so direktno vključena v politični konflikt) in novimi družbenimi gibanji.

Vsebina drugega fokusa predmeta temelji na izhodišču, da je položaj človeka/državljanca/državljanke v vsakem političnem sistemu temeljno družbeno-politično vprašanje, ki implicira njegov oziroma njen položaj nasproti politične oblasti.

Diplomsko delo

Cilj Diplomskega dela je samostojno raziskovalno (empirično ali teoretično) in/ali analitično delo študenta/študentke, v katerem pokaže, da je sposoben samostojne obdelave izbrane teme. Pri tem mora študent/študentka znati za dokaz ali zavrnitev postavljenih hipotez samostojno najti in izbrati ustrezne vire in literaturo.

Izbirni predmeti programa

Uvod v globalizacijske študije

Predmet je zastavljen interdisciplinarno in seznanja s prevladujočimi definicijami, teoretskimi ter avtorskimi pristopi na tem področju. V drugem delu so predstavljene sociološke posledice, ki jih ima globalizacija na izbrana področja v družbi, kulturi, politiki. V tretjem delu bodo posebej izpostavljeni problemi demokratizacije globalizacije oz. globalizacije demokracije.

Religije in moderna družba

Predmete obravnava naslednje vsebine: Krščanstvo, islam, budizem, šinto: religije in/kot kulturni sistemi. Proces modernizacije, pojem moderne družbe in raznolikost modernosti. Druge značilnosti zahodne moderne družbe v razmerju do različnih religij in religijskih tradicij. Primerjalni vpogled v (svete) tekste in značilne družbene in kulturne kontekste (Evropa, ZDA, Južna Amerika, družbe s prevlado islamske tradicije, Japonska).

Kultura renesanse

Predmet podaja vsebinsko in metodološko osnovo za poznavanje kulturne in družbene problematike v obdobju zgodovinske renesanse v Evropi (15. in 16. st.). Predstavljena je oživetev mitoloških tem in njihova interpretacija, razcvet umetnosti in filološko, spoznavno in literarno zanimanje za antična filozofska in druga (religiozna, epska) besedila. Predmet daje poseben poudarek intelektualnim krožkom in kulturi, ki so se razvili v Italiji (Benetke, Firence) in se razširili po Evropi.

Sociologija simbolnega

Predmete obravnava naslednje vsebine: Pregled simbolnih oblik kodifikacije sveta in njihovih pomenov v arhaični družbi in prvih civilizacijah (Mezopotamija, Egipt, helenizem). Sodobne teorije simbola (fenomenološka, strukturalna, psihoanalitična, hermenevtična), in njihovi osnovni koncepti. Sledi pregled pomembnih etap kulturnega razvoja človeštva, ki se s poglobljeno analizo ustavlja na interpretativno zanimivih primerih. Geneza mitologije, politeizma in monoteistične religije. Sociologija simbolne kodifikacije prostora in njegove kvalitativne delitve.

Spektakel: analize primerov

Predmet si za izhodišče jemlje Kantovo misel iz *Spora fakultet*, da je za gledalce velikih zgodovinskih dogodkov značilna svojevrstna »želja po soudeležbi«. Prav različne oblike participacije občinstva pri nekaterih medijsko najbolj eksponiranih dogodkih zadnjega desetletja so osnovni predmet seminarja. Skozi analizo konkretnih primerov se študenti in študentke seznanijo z interpretacijami ključnih sodobnih avtorji s področij sociologije, medijskih študij, politične filozofije, urbanistike in teorije sodobnih umetniških praks.

Popularna godba

Predmet posega v sodobno dinamiko procesov oblikovanja globalne glasbene kulture in lokalnih glasbenih kultur. Izhodišča so teoretske obravnave, ki poudarjajo nujnost kontekstualne obravnave popularne godbe v celotnem polju glasbe in analizirajo spreminjajoča se razmerja med umetno, ljudsko in popularno glasbo.

Uvod v gejevske in lezbične študije

Predmet obravnava naslednje tematske sklope:

1. Razlikovanje v predmodernem in modernem razumevanju (homo)seksualnosti;
2. Znanstvene raziskave seksualne želje;
3. Sociološka teorija in homoseksualnosti;
4. Teorija queer;
5. Moderno gejevsko in lezbično gibanje v svetu in doma;
6. Homoseksualnost in religija;
7. Homoseksualnost in popularna kultura;
8. Homoseksualnost in literatura;
9. Aids, zasebnost in javnost, intimno državljanstvo;
10. Vsakdanje življenje gejev in lezbijk.

Sociologija materialne kulture

Predmet problematizira predmetne prakse (produkcija; menjava in distribucija; potrošnja s praksami uporabe in izmenjave predmetov). Razvije različne aspekte teh praks, zlasti razlikovanje med utilitarno in simbolno razsežnostjo predmetov ter med rutinami predmetnih praks ter kulturnimi pomeni načinov njihove uporabe. Podrobneje so analizirane prakse, v katerih je v sodobnih družbah razvita ideološka razsežnost predmetnosti.

Življenjski stili in družinske prakse

Moderna družina v sodobnosti doživlja vrsto sprememb, ki so povezane s širšimi demografskimi, političnimi in socialnimi spremembami pa tudi spremembami zasebnosti in intimnosti v času pozne modernosti. Analize in razumevanje opisanih transformacij pri predmetu predstavljamo prek naslednjih vsebinskih sklopov:

- spreminjanje življenjskih stilov in družinskih oblik skozi zgodovino;
- klasične in sodobne sociološke teorije o družini in zasebnosti;
- partnerske zveze v času individualizacije;
- skrb in spremembe očetovstva in materinstva;
- nove oblike družinskih skupnosti in nove reprodukcijske tehnologije;
- samskost.

Sociologija mladinskih kultur

Predmete obravnava naslednje vsebine:

1. Mladi v kontekstu socioloških modelov
2. Mladi v kontekstu psiholoških modelov
3. Kulturni obrazci vsakdanjega življenja mladih
4. Alternativa izobraževanju: učenje za življenje (veščine in izkušnje, ki jih mladi uporabljajo za življenje)
5. K psihopatologiji fenomenov kulture življenja mladih

Sociologija knjige in branja

Sociologija branja obravnava na knjigo vezane družbene prakse v različnih zgodovinskih obdobjih s poudarkom na 'življenju' različnih vrst knjig(e) v družbi in zrcaljenju branja v drugih praksah. Izhajajoč iz sociologije literature in zgodovine branja razvija lastno epistemologijo, ki se razpenja med socialno in kulturno zgodovino, antropologijo vsakdanjega življenja, kulturnimi študiji in sociologijo medijev, posega pa tudi k recepcijskim teorijam in bibliografskim študijam, a vselej tako, da po svoje uporabi iz drugih ved sposojene koncepte.

Uvod v historično sociologijo

Predmet osvetljuje razvoj sociološke misli s perspektive njenega odnosa do zgodovine in filozofije zgodovine. Predstavljeni so glavni tokovi in smernice v historičnem proučevanju in razumevanju socioloških fenomenov od zgodnjih obdobjih formuliranja sociološke vede do najnovejšega razvoja historične sociologije. Študenti/študentke se seznanijo z antičnim, srednjeveškim, renesančnim in

razsvetljenskim razumevanjem časa in zgodovinskega poteka. Predstavljeni in kritično osvetljeni so ključni zgodovinski koncepti razvoja, kronologije, časa, preteklost/sedanost, napredka, spremembe, zgodovinskosti družbenih zakonitosti; oblikuje se temeljno razumevanje zgodovinskih epistemologij in zgodovinskih diskurzov in njihovega vpliva na sociološko raziskovanje.

Socialna psihologija

Predmet predstavlja mehanizme družbenega vpliva, pri čemer osrednjo pozornost namenja ideološkim mehanizmom identifikacije. V povezavi s teorizacijami stigmatiziranih identitet analizira fenomene družbenega razlikovanja, procese in mehanizme normalizacije, preko katerih se oblikujejo samoumevni kriteriji dobrega, koristnega, normalnega in patološkega, deviantnega. V zadnjem delu pozornost namenja medosebnim odnosom na mikroravni: predstavi značilnosti psiholoških skupin, analizira skupinsko strukturo in specifične značilnosti medosebnih odnosov v skupini (socialna klima: kohezivnost, privlačnost, konfliktnost).

4. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

V prvostopenjski univerzitetni študijski program Sociologija kulture se lahko vpiše:

- a) kdor je opravil splošno maturo,
- b) kdor je opravil poklicno maturo v katerem koli srednješolskem programu in izpit iz enega od maturitetnih predmetov (zgodovina, psihologija, filozofija, sociologija, ekonomija); izbrani predmet ne sme biti predmet, ki ga je kandidat že opravil pri poklicni maturi, ali
- c) kdor je pred 1. 6. 1995 končal katerikoli štiriletni srednješolski program.

Če bo vpis omejen, bodo imeli prednost pri izbiri:

- kandidati iz točke a), izbrani glede na:
  - splošni uspeh pri maturi: 60 % točk,
  - splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk;
- kandidati iz točke b), izbrani glede na:
  - splošni uspeh pri poklicni maturi: 40 % točk,
  - splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk,
  - uspeh pri maturitetnem predmetu: 20 % točk,
- kandidati iz točke c) glede na:
  - splošni uspeh na zaključnem izpitu: 60 % točk,
  - splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk.

5. Merila za priznavanje znanja in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Filozofska fakulteta kandidatom in kandidatkam lahko prizna pridobljeno znanje, usposobljenost ali zmožnosti, ki po vsebini in zahtevnosti v celoti ali deloma ustrezajo splošnim oziroma predmetnospecifičnim kompetencam, določenim s posameznim študijskim programom. Kot opravljene študijske obveznosti se lahko priznavajo znanje, usposobljenost ali zmožnosti, pridobljene s formalnim, neformalnim ali izkustvenim učenjem.

Pri priznavanju se:

- upoštevajo spričevala in druge listine (priznavanje »netipičnih spričeval«, portfolijo, listine o končanih tečajih in drugih oblikah izobraževanja),
- ocenjujejo izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela študentov (možnost opravljanja študijskih obveznosti – npr. izpitov, kolokvijev ipd. – z ocenjevanjem izdelkov, npr. projektov, izumov, patentov, ki jih je študent izdelal pred vpisom),
- ocenjuje znanje, ki si ga je študent pridobil s samoizobraževanjem ali z izkustvenim učenjem (možnost opravljanja študijskih obveznosti – npr. izpitov, kolokvijev ipd. – brez udeležbe na predavanjih, vajah, seminarjih),
- upoštevajo ustrezne delovne izkušnje (npr. priznavanje praktičnega usposabljanja in drugih učnih enot

progama, ki temeljijo na delovni praksi in izkušnjah).

Na podlagi meril za priznavanje Filozofska fakulteta prek ustaljenega postopka obravnava individualne dokumentirane vloge študentov v skladu z določbami statuta in Pravil FF. Vloga, oddana na študentski referat, se posreduje oddelku v mnenje. Ustrezni organ Oddelka za sociologijo obravnava vlogo in predlaga ovrednotenje priznanih opravljenih obveznosti po merilih za kreditno vrednotenje študijskih programov po ECTS. Odločitev na predlog oddelka poda Odbor za študentska vprašanja.

6. Načini ocenjevanja

Načini ocenjevanja posameznih predmetov so določeni za vsak predmet posebej v učnih načrtih, in obsegajo od ustnih in pisnih izpitov, kolokvijev, seminarskih nalog, aktivnega sodelovanja pri kontaktnih urah, projektov ipd. Ocenjevalna lestvica je od 6 do 10 (pozitivno) oz. od 1 do 5 (nezadostno). Pri ocenjevanju se upošteva Statut Univerze v Ljubljani in izpitni režim Filozofske fakultete v Ljubljani.

Ocenjevalna lestvica:

- 10 – izjemno znanje brez ali z zanemarljivimi napakami,
- 9 – zelo dobro znanje z manjšimi napakami,
- 8 – dobro znanje s posameznimi pomanjkljivostmi,
- 7 – dobro znanje z več pomanjkljivostmi,
- 6 – znanje ustreza le minimalnim kriterijem,
- 5 – znanje ne ustreza minimalnim kriterijem.

7. Pogoji za napredovanje po programu

Za napredovanje **v drugi letnik** univerzitetnega enopredmetnega študijskega programa **Sociologija kulture** mora študent opraviti študijske obveznosti za 1. letnik v tolikšnem obsegu, da dosežejo 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT).

Za napredovanje **v tretji letnik** univerzitetnega enopredmetnega študijskega programa **Sociologija kulture** mora študent opraviti študijske obveznosti za 2. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT) 2. letnika, kar skupaj s celotnimi obveznostmi 1. letnika (60 KT) pomeni zbranih 114 KT.

V primeru izjemnih okoliščin (skladno s Statutom UL) pa se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje.

Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

Skladno s Statutom UL lahko študent/študentka, ki ni opravil_a vseh obveznosti, določenih s študijskim programom za vpis v višji letnik, v času študija enkrat ponavlja letnik, če je opravil vsaj polovico (30KT) obveznosti, predvidenih za letnik.

Za svetovanje in usmerjanje med študijem Oddelek za sociologijo zadolži mentorja letnika.

Pogoji za podaljševanje statusa študenta so določeni s Statutom Univerze v Ljubljani.

8. Pogoji za prehajanje med programi

Prehodi so možni med študijskimi programi iste stopnje, torej 1. stopnje.

Do prenehanja izvajanja študijskih programov, sprejetih pred 11. 6. 2004, so prehodi mogoči tudi iz nebolonjskih univerzitetnih študijskih programov v študijske programe 1. stopnje.

Prehodi so možni med študijskimi programi:

- ki ob zaključku študija zagotavljajo pridobitev primerljivih kompetenc;
- med katerimi se lahko po kriterijih za priznavanje prizna vsaj polovica obveznosti po Evropskem prenosnem kreditnem sistemu iz prvega študijskega programa, ki se nanašajo na obvezne predmete drugega študijskega programa.

Glede na obseg priznanih obveznosti iz prvega študijskega programa se lahko študent_ka vpiše v isti ali višji letnik v drugem študijskem programu. V vsakem primeru mora kandidat_ka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik študijskega programa, v katerega prehaja.

Za prehod med programi se ne šteje vpis v začetni letnik novega študijskega programa, čeprav se študentu_ki priznajo posamezne obveznosti, ki jih je opravil_a v prvem študijskem programu. V tem primeru mora kandidat_ka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik v skladu z zakonom in študijskim programom. Pri prehodih se lahko priznavajo:

- primerljive študijske obveznosti, ki jih je študent_ka opravil_a v prvem študijskem programu;
- neformalno pridobljena primerljiva znanja.

Predhodno pridobljena znanja študent_ka izkazuje z ustreznimi dokumenti.

Študent oz. študentka se lahko vključi v višji letnik drugega študijskega programa, če mu/ji je v postopku priznavanja zaradi prehoda priznanih vsaj toliko in tiste kreditne točke, ki so pogoj za vpis v višji letnik javnoveljavnega študijskega programa.

O vlogah študentov za prehod med študijskimi programi odloča pristojni organ fakultete na predlog oddelka po postopku, ki je določen v Statutu UL.

9. Način izvajanja študija

Redni študij, predvideno število vpisnih mest: 35.

10. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje prvostopenjskega študija Sociologija kulture mora kandidat_ka opraviti vse obveznosti, ki jih določa študijski program (180 KT) in učni načrti predmetov, vključenih v program. Študij zaključi z ustnim zagovorom pisnega diplomskega dela.

11. Pogoji za dokončanje posameznih delov programa, če jih program vsebuje

Program ne vsebuje posameznih delov programa.

12. Študijsko področje študijskega programa po klasifikaciji KLASIUS ter znanstvenoraziskovalno disciplino po klasifikaciji FRASCATI.

KLASIUS – SRV	16 16204
KLASIUS – P	2 22 220
FRASCATI	humanistične vede

13. Razvrstitev v nacionalno ogrodje kvalifikacij, evropsko ogrodje visokošolskih klasifikacij ter evropsko ogrodje kvalifikacij.

SOK:	7
EOK:	6
EOVK:	Prva stopnja

14. Strokovni naslov

Diplomanti/diplomantke triletnega programa prve stopnje Sociologija kulture pridobijo strokovni naslov: »diplomirani sociolog kulture (UN)« oz. »diplomirana sociologinja kulture (UN)«. Ustrezna okrajšava za naziv je univ. dipl. sociolog kulture oz. univ. dipl. sociologinja kulture.